

Nr 1453

av fru Anér och fru Hambraeus

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 61 med förslag till livsmedelslag m. m.

Enligt departementschefens yttrande s. 179 i propositionen 1971: 61 om livsmedelslag bör denna lag "närmast syfta till att skydda konsumenterna mot skadliga eller på annat sätt från hälsosynpunkt otjänliga livsmedel". På s. 186 uttalar departementschefen vidare beträffande livsmedelstillsatser:

Även om ett ämne antas vara ofarligt, bör det inte godkännas som livsmedelstillsats om det inte klart kan motiveras av konsumentintresset eller andra särskilda skäl i fråga om livsmedels tillverkning eller hantering i övrigt. Lika stränga krav bör uppställas på ämnen som redan är godkända. Man bör även sträva efter att minska antalet redan godkända tillsatser.

Dessa ändamål finns endast all anledning att understryka. Det är väsentligt att en så noggrann kontroll som möjligt åstadkommer att konsumenterna inte utsätts för farliga eller onödiga ämnen om vilkas farlighet man föga vet. Frågan är då hur denna kontroll skall kunna genomföras på bästa sätt.

I propositionen anges på s. 220 att det allmännas kontroll av livsmedelshanteringen aldrig kan göras total och att den därför måste kompletteras med en s. k. egentillsyn av varje innehavare av rörelse där livsmedel hanteras. Departementschefen föreslår bl. a. att "inom detaljhandeln" en särskild person utses att övervaka livsmedelshanteringen. Denna person skulle också ha till uppgift att vara den som kunderna kunde framföra klagomål till samt kunna vända sig till för att få konsumentupplysning.

Det framgår inte klart om härmed avses en person per varje livsmedelsbutik eller någon sorts allmän ombudsman för hela branschen. Under alla förhållanden måste det anses otillräckligt att livsmedelskonsumenterna inte skulle ha någon annan instans än denna att vända sig till, om de vet eller misstänker att något livsmedel innehåller något olämpligt medel. Det måste dessutom finnas en legal möjlighet för dem

att besvära sig över livsmedelsmyndighetens åtgärder, om dessa åtgärder resulterar i att olämpliga livsmedelstillsatser tillåts och blir använda.

Det i propositionen föreliggande lagförslaget tar icke upp någon sådan möjlighet, i varje fall inte enligt ordalydelsen. I exempelvis § 35 stadgas att besvär kan föras mot beslut enligt denna lag dels hos kammarrätten, dels hos Konungen. Inget säges om vem som skall ha rätt att föra sådan besvärstalan. Det bör dock enligt vår mening uttryckligen uttalas i lagen, att varje konsument, dvs. varje medborgare, skall ha rätt att enligt livsmedelslagens bestämmelser klaga över beslut, varigenom livsmedelstillsatser tillåts komma ut på marknaden trots att de är olämpliga.

Enligt de bestämmelser som hittills varit gällande för kommerskollegium har enbart tillverkare och fabrikanter haft en sådan besvärsrätt, när beslutet gällt en av dem tillverkad vara. I brist på uttrycklig motivering eller annat uttalande torde man i fortsättningen utgå ifrån att ingen annan i fortsättningen heller har rätt att föra klagan över beslut enligt livsmedelslagen. Det torde emellertid även i framtiden kunna förekomma att enskilda personer eller organisationer får kunskap om olika livsmedelstillsatsernas farliga egenskaper och önskar få dem förbjudna, vid en tidpunkt då livsmedelsverket tillåter dem. Det bör då finnas en möjlighet för dem att få detta krav rättsligt prövat.

Mot detta förslag torde kunna invändas att alltför många sådana krav från bl. a. allmänhetens, organisationernas, forskarnas sida skulle resas. Detta är dock osannolikt, dels emedan man får förutsätta att livsmedelsmyndigheten i mycket få fall skulle låta saken gå ända till sådan prövning, sedan den väl blivit uppmärksam på den misstänkta faran, dels emedan få personer i alla fall skulle kunna ställa upp med sådan expertis att de hade någon chans att överklaga ett beslut av ifrågavarande art. Men lika väl som företagen med sina resurser bereds tillfälle att överklaga, borde konsumentföreträdare enskilt eller kollektivt få denna rätt. I livsmedelsverkets intresse torde ligga att inte bara arbeta med största oväld och ansvar, utan också att utåt synas arbeta så, vilket bäst kan ske genom att tillåta domstolsprövning även av friande beslut mot någon misstänkt tillsats.

Vi vill slutligen hänvisa till vad som yttras på s. 219 i propositionen, där provinsial- och stadsdistriktsläkare samt distriktsveterinärer föreslås få ett slags allmän observations-tjänst och skyldighet att rapportera missförhållanden, som

kommer till deras kännedom och som inte avhjälpas i annan ordning. Denna föreskrift är givetvis utmärkt. Men det synes svårt att förbjuda varje annan kompetent och intresserad medborgare att på motsvarande sätt meddela myndigheterna vad som kommit till hans kännedom och att i förekommande fall, om så skulle behövas, överklaga livsmedelsmyndighetens beslut i frågan, för det fall han finner att myndigheten inte tillräckligt beaktat konsumenternas intressen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1971: 61 måtte besluta att besvärsrätt över beslut enligt livsmedelslagen eller med stöd av Konungens förordnande enligt lagen skall tillkomma samtliga konsumenter samt att utskottet utarbetar förslag till härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 29 april 1971

KERSTIN ANÉR (fp)

BIRGITTA HAMBRAEUS (c)